

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanımlarının İncelenmesi

Yusuf Mete Elkıran¹

Özet: Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmeni adaylarının, öğrenim sürecinde veya sosyal yaşamlarında kimseden yardım almadan bilgi ve iletişim teknolojileri ürünlerini kullanarak; arama motorlarından araştırmalar yapabilmek, sahip olduğu bilgileri depolayabilmek, içinde görsel, işitsel öğeler olan ve etkili sunum dosyası hazırlayabilmek, görüntülü görüşme ve toplantı yapabilmek, haberleşmede metinsel veya görsel öğeler paylaşabilmek, haberleşmede elektronik postalara sığmayan verileri paylaşabilmek, matematiksel işlemler yapabilmek, elektronik temelli sosyal paylaşım ortamlarını kullanabilmek, bir eğitim setini kurup kullanabilmek konularında görüşlerini incelemektir. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu; gönüllü olarak katılan Türkçe öğretmeni adaylarından 4. sınıfta öğrenim gören 20 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın veri analizi iki veri kodlayıcı tarafından gerçekleştirilmiştir. Veri analizi sonucu elde edilen bulgular kodlar şeklinde oluşturulmuştur. Katılımcıların sadece birkaçı bilgisayar destekli çalışmalarda zorlandıklarını ve çekingen olduklarını belirtmişlerdir. Ancak yarısına yakın katılımcı bilgi ve iletişim teknolojilerinde yeterli özgüvene sahip olduklarını dile getirmişlerdir. Bu durumu katılımcılar, kendi bireysel yetkinliklerine bağlamışlardır. Araştırmada katılımcıların neredeyse hepsinin iletişim kurmak için teknoloji araçlarını kullandığı ve kullanmaktan da memnuniyet duyduğu tespit edilmiştir. Ancak eğitimle ilgili olarak teknolojik araçlara yakınlık hususunda bazı katılımcıların eğer tercih seçeneği varsa kitapları tercih ettikleri belirlenmiştir. Katılımcıların hepsinin internet ortamında deneyimli bir sosyal medya kullanıcısı olduğu ve ihtiyaç duyduklarında teknolojik yeniliklere uyum sağladıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe öğretmen adayları, bilgi ve iletişim teknolojileri*

Investigation of Turkish Teacher Candidates' Uses of Information and Communication Technologies

Abstract: The aim of this study is to make use of the knowledge technology products of Turkish teacher candidates without any help in the learning process or social life; to be able to do researches by search engines, to store information that they have, to prepare an effective presentation file with visual and audio elements, to make video interviews and meetings, to share textual or visual items in communication, to share data that does not fit in electronic mail, to make mathematical operations, to use electronic based social sharing environments, to set up and use a training set. Qualitative research patterns have been used in case studies. In this research study, semi-structured and non-directive interview technique was used as data collection technique. The data analysis of this research was performed by two data encoders. The results of the data analysis are in the form of detection codes. Only a few of the participants have stated that they are difficult and timid in computer work.

---

¹ Uzm., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi, ymelkiran@comu.edu.tr

However, nearly half the participants have expressed that they have sufficient self-confidence in information technology. Participants have attributed this to their own individual predispositions. It has been found that almost all of the prospective teachers use technology tools for communication. And they have been found to be pleased with this situation. However, some prospective teachers have indicated that they prefer books to technological tools. It has been understood that all of the prospective teachers are experienced social media users on the internet and they adapt to the technological innovations they need.

Keywords: *Turkish teacher candidates, ICT*

GİRİŞ

Öğretmenlerin mesleki gelişim gereksinimlerinin temelini; eğitimde kalite için beklentiler, yenilenen toplumsal gereksinimler, bilgi ve iletişim teknolojilerinin değişimleri ve bunların öğrenme-öğretme sürecine etkisi, öğrenci profilindeki değişim ile öğrenme ve öğretmede değişen paradigmlar oluşturmaktadır. (Odabaşı ve Kabakçı, 2007)

XXI. yüzyılda eğitimde ve yönetimde teknolojinin nimetlerinden yararlanarak kolaylaştırmalar yapılmıştır. Eğitim öğretim yılı başlarında veya sonlarında seminerlerde Milli Eğitim Bakanlığı, bütün il ve ilçe okulları ile aynı anda eş zamanlı toplantı yapabilmektedir. Okullar veya öğretmenler doğrudan bakanlık, valilik, il ve ilçe müdürlükleri ile eş zamanlı haberleşip gerekirse görüntülü toplantılarla seminerlere katılabiliyorlar. Veliler öğrencilerinin neredeyse bilgilerine internet vasıtasıyla erişmekte ve öğretmenlerde internet aracılığı ile velilerle temas kurabilmektedirler.

Türkiye’de eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi kapsamında her ilkökul öğrencisine devlet tarafından tablet dağıtılmıştır. (MEB,2016) Bilgisayarla tanışmayan tablete dokunmamış öğrenci neredeyse kalmamıştır. Okulların büyük çoğunluğunda akıllı tahtalarla eğitim vermeye çalışılmaktadır. Akıllı tahtaların gelecekte öğrencilere verilen tabletlerle etkileşimli olması için Milli Eğitim Bakanlığı’nın çalışmaları olduğu bakanlık yetkililerince duyurulmuştur (MEB,2016).

Öğretmenlik, eğitim kurumlarında öğrencilere bilgi, beceri, yetenek ve yeni bakış açıları kazandıran bir meslektir. Kişilerin bu mesleği yapabilmeleri için belirli bir branşta uzmanlaşmaları, alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür bilgisine sahip olmaları gerekmektedir (Kana ve Yaşar, 2017). Bu çalışmada amaç Türkçe’nin öğretimindeki değil öğrencilerinin eğitimlerinde ve hayatlarında bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım durumlarını ortaya çıkarmaktır. Türk dilinin incelenmesi ve öğretiminde Türkçe düşünce sistemi kendi yöntemini belirler (Avcı ve Küçük, 2017). Eğitim müfredatındaki temel beceriler, bireylerin sosyalleşmesinde ve dil becerilerinde çok önemlidir (Kana, 2015). Bununla beraber sosyalleşme günümüzde bilgi ve iletişim teknolojileri ile web 2.0

araçları ile güncellenmiştir. Teknolojik araçlar gereçler, yaşamın her alanında kullanıldığı gibi eğitim öğretimde de yaygın olarak kullanılmaktadır.

Öğretim programında öğrencilerin becerilerini geliştirici birçok alan belirlenmiştir. Bunlardan biri de bilgi teknolojilerini kullanma becerisidir. Bu gelişmeler ışığında öğretmenlerimizin kendilerini ve derslerini yeni eğitim teknolojilerine uyarlanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Hacıömeroğlu, Şahin ve Arcagök, 2014). Öğretmenlerimizin gerektiğinde arama motorlarından araştırma yapabilmeyi, sahip olduğu bilgileri depolayabilmeyi, içinde görsel, işitsel öğeler olan ve etkili sunum dosyası hazırlayabilmeyi, görüntülü görüşme ve toplantı yapabilmeyi, haberleşmede metinsel veya görsel öğeler paylaşabilmeyi, haberleşmede elektronik postalar sığmayan verileri paylaşabilmeyi, matematiksel işlemler yapabilmek, elektronik temelli sosyal paylaşım ortamlarını kullanabilmeyi, bir eğitim setini kurup kullanabilmeyi başarabiliyor olması teknolojiye ne kadar uyum sağladığını göstermekte kıstas oluşturacağı görülmektedir. Bu teknolojik işlemlerin öğretmenlik mesleğinde sıkça kullanılan ve haberleşmelerde mesleki işlerde kullanıldıkları görülmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının bu durumlara hazır olarak mesleğe geçmeleri çok önemlidir. Öğretmen adaylarının da bu gelişmelere hazır olmaları iletişim için bir mecburiyete dönüşmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğrenim sürecinde veya sosyal yaşamlarında kimseden yardım almadan teknolojik ürünleri kullanmalarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtmaktır. Bu amaca bağlı olarak arama motorlarından araştırmalar yapabilmek, sahip olduğu bilgileri depolayabilmek, içinde görsel, işitsel öğeler olan ve etkili sunum dosyası hazırlayabilmek, görüntülü görüşme yapabilmek, görüntülü toplantı yapabilmek, haberleşmede metinsel veya görsel öğeler paylaşabilmek, haberleşmede elektronik postalara sığmayan verileri paylaşabilmek, matematiksel işlemler yapabilmek, elektronik temelli sosyal paylaşım ortamlarını kullanabilmek, bir eğitim setini kurup kullanabilmek konularında görüşleri alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Betimsel nitelikte olan bu çalışmada; 2016'da Türkçe eğitimi programında son sınıfta öğrenimini sürdüren öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili görüş ve deneyimlerinin belirlenmesi amaçlandığından tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, var olan bir durumu ortaya çıkarmaya ve olduğu gibi betimlemeye çalışan bir araştırma modelidir. (Karasar, 2005)

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini; 2016'da Türkiye'nin batısındaki bir üniversitenin Türkçe Eğitimi programında son sınıfta öğrenimini sürdüren gönüllü öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini; seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme kullanılarak belirlenen yirmi öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Analiz

Bu araştırma, verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle elde edilmiş nitel bir çalışmadır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacı, sormayı planladığı soruları önceden hazırlar. Araştırmacı görüşme sırasında gerek duyarsa cevapları daha ayrıntılı alabilmek için farklı ek sorular da yönlendirebilir ya da görüşme yapılan kişi ilk sorularda gelecek sorulara yönelik yeterli cevaplar veriyse ileriki soruların görüşülmesine gerek kalmayabilir (Türnüklü,2000). Bir amaç için hazırlanan görüşme formunu etkili bir iletişim süreci olarak tanımlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

Veri toplama aracı olarak önceden planlanarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sistematik ve aynı zamanda karşılaştırılabilir veriler sunması yönüyle araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Görüşme formu yüz yüze görüşülerek uygulanmış ve ihtiyaç halinde görüşme formundaki soruların açıklamaları yapılmıştır. Görüşme formlarındaki ham verilerden içerik analizi yapılarak değerlendirmeler yapılmış, veriler iki kodlayıcı tarafından kodlara ayrılarak ve tablolastırılarak yorumlanmıştır. Katılımcıların görüşleri analiz edilirken, ifadelerin benzerliğine göre gruplamalar yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek,2008).

BULGULAR

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında öğrenci görüşleri analiz edilmiştir. Bu görüşlerin analizi ile aşağıdaki sonuçlar belirtilmiştir. Soru, iş ve işlemlere verilen görüşlere ilişkin elde edilen bulguları içeren veriler tablolar halinde aşağıda verilmiştir. İlk görüşme maddesinin bulguları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. *Katılımcıların Arama Motorlarında Araştırmalar Yapabilmek İle İlgili Görüşleri*

Örnek İfadeler	Kodlar	f
Sağlıklı sonuçlara ulaşabiliyorum.	Memnuniyet	18
Kullanabildiğim için çok mutluym. Çünkü zamandan tasarruf ediyorum.	Tasarruf	15
Arama motorlarını her gün sıkça kullandığım için herhangi bir sorun yaşamadan google veya yandex üzerinden merak ettiklerime ulaşabiliyorum.	Sık kullanıcı	13
Arama motorlarında yeterince bilgi sahibiyim. Aradığım materyal kriterlerine göre sonuçlar alabiliyorum.	Yetkin kullanıcı	10
Güvenli olduğu sürece arama motorlarını kullanmayı doğru buluyorum.	Bilgi Kirliliği	6

Tablo 1’deki verilere göre katılımcıların birbirine yakın birçok görüş belirttikleri görülmektedir. Öğrenciler arama motorlarının kullanımı ile ilgili; arama motorlarını kullanmaktan “memnuniyet” (18 katılımcı) duyduklarını, arama motorlarını kullanınca zamandan “tasarruf” (15 katılımcı) ettiklerini, günlük yaşamlarında “sık sık” (13 katılımcı) kullandıklarını, arama motorlarının tüm özelliklerini “Yetkin” (10 katılımcı) olarak kullandıklarını ve ulaşılan bilgilerin “Bilgi Kirliliği” (6 katılımcı) olabileceğine dikkat etmek gerektiğini bildirmişlerdir.

Tablo 2’de katılımcıların herhangi bir eğitim setini bilgisayar veya mobil cihazlarında kurup kullanabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 2. *Katılımcıların Bir Eğitim Setini Bilgisayar veya Mobil Cihazlarında Kurup Kullanabilmeleri İle İlgili Görüşleri*

Örnek İfadeler	Kodlar	f
Bilgi kazandırdığına inanıyorum ve kullanıyorum.	Kullanıyor	11
Kullanmıyorum ama zorlanmadan kullanabileceğime inanıyorum. Halledebilirim.	Özgüven	9
Kullanmıyorum A15	Tercih etmeme	3
Emin değilim Yapabileceğimi sanmıyorum. A17 Yapamam A11	Deneyimsizlik Korkusu	4

Tablo 2’deki verilere göre katılımcıların yorumları deneyim ve bilgisayar kullanımına yatkınlığa bağlı olarak değiştiği görülmektedir. Öğrenciler eğitim setlerinin kurulumu ve kullanımı ile ilgili olarak; karmaşadan uzak bir şekilde kurulum yapabiliyor ve sorunsuzca şimdilerde “kullanıyor” (11 katılımcı) olduklarını, ihtiyaç halinde kurulum işini rahatlıkla halledebileceklerini ve daha önce eğitim seti kullanmamalarına rağmen sorun yaşamadan kolayca kurup kullanabilecek “özgüvene” (9 katılımcı) sahip olduklarını, geçmişte eğitim seti kullandıklarını ve setlerin artık daha “kolay kurulumla” (6 katılımcı) sahip olduklarını, eğitim setlerini kullanabileceğinden emin olmamakla beraber yapabileceğimi de sanmıyorum bilgisayar kullanımı ile ilgili “tedirgin” (4 katılımcı)

olduklarını, eğitim setlerini kurup kullanabilecek yetiye sahip olduklarına rağmen kitaptan çalışmak varken bu gibi eğitim setlerini “tercih etmemekte” (3 katılımcı) olduklarını bildirmişlerdir.

Tablo 3’de katılımcıların sahip oldukları bilgileri bilgisayar veya mobil cihazlarına depolayabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 3. *Katılımcıların Sahip Oldukları Bilgileri Bilgisayar veya Mobil Cihazlarına Depolayabilmeleri İle İlgili Görüşleri*

Örnek İfadeler	Kodlar	f
Bilgilerimi kolaylıkla depolayabiliyorum.	Kolayca	18
Birikimlerimi kalıcı olarak korumak ve kaybetmemek için depoluyorum.	Korumak	11
USB belleğimden HDD’ye veri taşıyorum.	Taşımak	9
Bu gibi işlerde arkadaşlarımdan yardım alıyorum. Kendi başıma zorlanıyorum.	Karmaşık	2

Tablo 3’deki verilere göre katılımcıların tamamına yakınının aynı yetiye sahip oldukları görülmektedir. Öğrenciler bilgisayar veya mobil cihazlarına verileri depolayabilmek ile ilgili olarak; Kolayca (19 katılımcı) depolama yaptıklarını, birikimlerini kaybetmemek için “korumak” (11 katılımcı) amaçlı olarak depolama yaptıklarını, yaptıkları çalışmalarını “taşımak” (9 katılımcı) amaçlı olarak depolayabildiklerini, bu gibi işleri yapmanın çok “karmaşık” (2 katılımcı) olduğunu ve yapmakta zorlandığını bildirmişlerdir.

Tablo 4’de katılımcıların matematiksel işlemler için bilgisayar veya mobil cihazlarını kullanabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 4. *Katılımcıların Matematiksel İşlemler İçin Bilgisayar veya Mobil Cihazlarını Kullanabilmeleri İle İlgili Görüşleri*

Örnek İfadeler	Kodlar	f
İşlemleri yapmakta zorlanmadan işlerimi daha çok geliştirebiliyorum.	Özgüven	15
Normalde de yapamıyorum. Bilgisayarda hiç yapamam. (Bunun ayrı bir uzmanlık gerektirdiğini ve daha da zorlaştırdığını düşünüyorum.)	Olumsuzluk	5
Zor işlemleri basitleştiriyor	Kolaylık	3

Tablo 4’deki verilere göre araştırmaya katılanların dörtte biri bilgisayar veya mobil cihazlarında matematiksel işlemleri yapamadıkları ve bu işlemle ilgili olumsuzluk hissettikleri görülmektedir. Katılımcıların matematiksel işlemler için bilgisayar veya mobil cihazlarını kullanabilmeleri ile ilgili olarak; matematiksel işlemlerin yapımında kolaylıkla yapabildiklerini ve her ihtiyaçlarını çözebilecek “özgüvene” (15 katılımcı) sahip olduklarını, bilgisayar veya mobil cihazlarının dışında da bu işlemleri yapmakta zorlandıklarını ve bu şekilde daha da zorlanacaklarını bunun da “olumsuzluk” (5 katılımcı)

bir durum olduğunu düşündüklerini, katılımcılardan bilgisayar kullanımında en deneyimlilerin zor işlemlerinde bilgisayarla basitleştirdiklerini işlerini kolaylaştırdıklarını (3 katılımcı) bildirmişlerdir.

Tablo 5’de katılımcıların içinde görsel, işitsel öğeleri olan ve etkili sunum dosyası hazırlayabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 5. *Katılımcıların İçinde Görsel, İşitsel Öğeleri Olan ve Etkili Sunum Dosyası Hazırlayabilmeleri İle İlgili Görüşleri*

Örnek İfadeler	Kodlar	f
Gelişmiş bazı programlar yardımı ile daha çekici sunumlar hazırlayabiliyorum.	Çekici	10
Sunumların gelişmiş olarak öğrenim açısından daha olumlu olacağı görüşündeyim.	Faydalı	7
Biraz zorlanabilirim.	Zorluk	6

Tablo 5’deki verilere göre araştırmaya katılanların hepsi sunum yapabiliyor ancak bazılarının bu konuda sıkıntı çekiyorlar. Katılımcıların içinde görsel, işitsel öğeleri olan ve etkili sunum dosyası hazırlayabilmeleri ile ilgili olarak; farklı programlar kullanarak “çekici” (10 katılımcı) sunumlar hazırlayabildiklerini, öğrenimde kullanım olarak geliştirilmiş sunumların “faydalı” (7 katılımcı) olduğu görüşünde olduklarını, sunumları zenginleştirirken çok “zorluk” (6 katılımcı) yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6’da katılımcıların sosyal paylaşım ortamlarını bilgisayardan veya mobil cihazlarından kullanabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 6. *Katılımcıların Sosyal Paylaşım Ortamlarını Bilgisayardan veya Mobil Cihazlarından Kullanabilmeleri İle İlgili Görüşleri*

Örnek İfadeler	Kodlar	f
Sosyal paylaşım ortamlarını kullanmak haberleşmenin zorunluluğudur.	Zorunluluk	20
Bilgi, son dönemde sosyal paylaşım ortamlarındadır.	Bilgi	15
Birden fazla sosyal paylaşım ortamında kullanıcı hesabım var ve kolaylıkla bu sistemleri kullanıyorum.	Yoğun	14
Hayatı sıradanlıktan kurtarıyor.	Eğlenceli	1

Tablo 6’daki verilere göre araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu birden fazla sosyal paylaşım ortamı kullanmaktadır. Katılımcıların sosyal paylaşım ortamlarını bilgisayardan veya mobil cihazlarından kullanabilmeleri ile ilgili olarak; haberleşmede neredeyse zorunluluk haline geldiği için sosyal paylaşım hesabı kullandığını, içinde bulunduğumuz çağın bilgi çağı olduğunu ve “bilginin” (15 katılımcı) sosyal ortamlarda olduklarını, eş zamanlı olarak birden fazla sosyal paylaşım ortamlarında

aktif kullanıcı hesabını “yoğun” (14 katılımcı) şekilde kullandıklarını, sosyal paylaşım ortamlarının hayatı sıradanlıktan çıkararak “eğlenceli” (1 katılımcı) bir hale getirdiğini belirtmişlerdir.

Tablo 7’de katılımcıların metin veya görsel içerikli öğelerini bilgisayar veya mobil cihazları ile paylaşabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 7. Katılımcıların Metin veya Görsel İçerikli Öğelerini Bilgisayar veya Mobil Cihazları İle Paylaşabilmeleri İle İlgili Görüşleri

Örnek İfadeler	Kodlar	f
İnsanlara ulaşmak için gerekli.	Gerekli	20
Hiç zorlanmadan bu gibi işlemleri yapabiliyorum.	Zorlanmamak	12
Sıkça kullanıyorum.	Sık sık	5

Tablo 7’deki verilere göre araştırmaya katılan katılımcıların hepsi metin veya görsel içerikli öğelerini bilgisayar veya mobil cihazları ile paylaşabilmektedir. Katılımcıların metin veya görsel içerikli öğelerini bilgisayar veya mobil cihazları ile paylaşabilmeleri ile ilgili olarak; insanlara ulaşmakta mutlaka (20 katılımcı) kullanılması gerektiğini, paylaşımlarını yaparken hiç zorlanmadıklarını (12 katılımcı), iletişim için sık sık (5 katılımcı) paylaşımlar yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8’de katılımcıların bilgisayardan veya mobil cihazlarından görüntülü aramalar ve görüşmeler yapabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 8. Katılımcıların Bilgisayardan veya Mobil Cihazlarından Görüntülü Aramalar ve Görüşmeler Yapabilmeleri İle İlgili Görüşleri

Örnek İfadeler	Kodlar	f
Gayet olumlu bir durum.	Olumlu	20
Ailemle sık sık görüşüyorum.	Sık sık	7
Farklı birçok sistem üzerinden bunu yapabiliyorum.	Farklı	6
Daha önce yapmadım ama sıkıntı yaşamam	Özgüven	2

Tablo 8’deki verilere göre araştırmaya katılanların hepsi böyle bir teknolojinin kullanmasa bile varlığından mutlu olduğu söylenebilir. Katılımcıların bilgisayardan veya mobil cihazlarından görüntülü aramalar ve görüşmeler yapabilmeleri ile ilgili olarak; uzakları yakın ettiği için gayet “olumlu” (20 katılımcı) bir durum olduğunu, Ailesi veya akrabaları ile sık sık (7 katılımcı) görüştiklerini, farklı (6 katılımcı) birden çok sistem kullanabildiklerini, daha önceden böyle bir işlem yapmasa bile gerektiğinde sorunsuzca (2 katılımcı) kullanabileceğini belirtmişlerdir.

Tablo 9’da katılımcıların bilgisayardan veya mobil cihazlarından görüntülü toplantıya katılabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 9. *Katılımcıların Bilgisayardan veya Mobil Cihazlarından Görüntülü Toplantıya Katılabilmeleri İle İlgili Görüşleri*

Örnek İfadeler	Kodlar	f
Denemedim ama lazım olursa sorun yaşamam.	Özgüven	7
Hiç ihtiyacım olmadı.	İhtiyaçsızlık	5
Sınıf arkadaşlarımızla sınavlara hazırlanmak için bazen toplantı yapıyoruz.	Bazen	4
Pek haberdar değilim. Bunu yapamam galiba	Çekingenlik	4

Tablo 9'daki verilere göre araştırmaya katılanların bazılarının hiç görüntülü toplantı ortamına katılmamış olduğu söylenebilir. Katılımcıların bilgisayardan veya mobil cihazlarından görüntülü toplantıya katılabilmeleri ile ilgili olarak; denemese bile lazım olduğunda (7 katılımcı) sorun yaşamadan katılabileceğini, hiç ihtiyacı (5 katılımcı) olmadığı için kullanmadığını, sınıf arkadaşları ile bazen (4 katılımcı) toplantı yapabildiklerini, hiç bilmedikleri (4 katılımcı) için yapabileceklerine inanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10'da katılımcıların elektronik postalara sığmayan verileri internet ortamlarını kullanarak paylaşabilmeleri ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

Tablo 10. *Katılımcıların Elektronik Postalara Sığmayan Verileri İnternet Ortamlarını Kullanarak Paylaşabilmeleri İle İlgili Görüşleri*

Örnek İfadeler	Kodlar	f
Kolaylık sağlayan ortamlar var.	Kolaylık	16
Nasıl yapıldığını bilmiyorum	Bilgisizlik	4

Tablo 10'daki verilere göre araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun elektronik postalara sığmayan verileri internet ortamlarını kullanarak paylaşabildikleri söylenebilir. Katılımcıların elektronik postalara sığmayan verileri internet ortamlarını kullanarak paylaşabilmeleri ile ilgili olarak; bazı ortamları kullanarak veri paylaşımını kolayca (16 katılımcı) sağlayabildiklerini, bu gibi paylaşımların nasıl yapıldığını bilmediklerini (4 katılımcı) belirtmişlerdir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Katılımcıların çok büyük çoğunluğunun araştırmada bahsi geçen teknolojik ihtiyaç, araç ve ürünler hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların sadece birkaçı bilgisayar destekli çalışmalarda zorlandıklarını ve çekingen olduklarını belirtmişlerdir. Ancak yarısına yakın katılımcı bilgi ve iletişim teknolojilerinde yeterli özgüvene sahip olduklarını dile getirmişlerdir. Bu durumu katılımcılar, kendi bireysel yetkinliklerine bağlamışlardır.

Katılımcılar arama motorlarının farklı açılardan faydaları ve zararları olabileceği yönünde düşüncelere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin yarıdan fazlası arama motorlarını sık

kullanmakta ve yarısının da yetkin olarak iyi bir kullanıcı olduğu görülmüştür. Türkçe'nin akıcılığı, sadeliği, deyimleştirme ve mecaz gücü ile duygu ve düşünce zenginliğinin yansıtılarak Türkçe eğitiminin kendi kaynaklarından beslenmesi tavsiye edilmektedir (Özden, 2009). Türkçe'nin öğretiminde kullanmanın yaygınlaşması istenen destanlar, masallar, hikayeler ve mesneviler elektronik ortamlar sayesinde ulaşım kolaylığı sağlandığı söz konusu olmaktadır. Tüm katılımcılar arama motorlarını kullanarak araştırma yapabildiğini belirtmektedir. Bu bağlamda gerektiğinde zamandan ve mekandan bağımsız olarak kendilerini geliştirebilecekleri imkanlara bilgi ve iletişim teknolojileri ile kolayca ulaşabilecekleri anlaşılmaktadır.

Katılımcıların hepsi eğitim seti kurup kullanma ile ilgili olarak yarıdan fazlasının bu setleri kullandığı ve yarıya yakınının kullanmasa bile kullanmakta ve setleri bilgisayarlarına kurmakta zorluk yaşamayacağını bildirmişlerdir. Eğitim setleri bireysel eğitim için birçok yönden tasarruf sağlamaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu eğitim setlerini mobil cihazlar sayesinde zaman ve mekan kolaylığı ile daha da işlevsel olarak kullanabileceklerini belirtmişlerdir. Geçmişteki geleneksel eğitim teknolojilerine kıyasla çoklu ortam setlerinin yaygınlaştığı anlaşılmaktadır. Günümüzde görsel ve işitsel araçların en yaygın kullanıldığı ortamlar çevrimiçi öğrenme ortamlarıdır (Özdemir ve Yıldız, 2015). Öğretmen adaylarının meslek hayatlarında bilgi ve tecrübe eksikliklerini karşılayabilecekleri esnek öğrenme ortamlarına sahip oldukları fikrinin güçlendiği düşünülmektedir.

Elektronik ortamlarda yapılan çalışmaların taşınması, arşivlenerek depolanması büyük önem arz etmektedir. Katılımcılar depolama işlemlerini verilerini taşımak veya korumak için yaptıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarımızın bazılarının bu işlemler için tedirginlik yaşamaları dışında neredeyse hepsinin bu ihtiyacı kolayca karşıladığı ifade edilmiştir. Eğitim öğretim faaliyetleri öncesinde yapılan hazırlık çalışmalarının düzenlenmesi ve kaybedilmeden tekrar tekrar kullanılabilmesi için dosyaların taşınması veya arşivlenmesi çok önemlidir.

Öğretmenler öğrencilerin sınav sonuçlarını düzenlenmek için bilgisayar destekli sistemlere öğrencilerin kayıtlarını girip kayıtlar üzerinde matematiksel işlemler yaparlar. Bu işlemler bittikten sonra veliler ve öğrencilere internet aracılığı ile bu verileri paylaşırlar. Milli Eğitim Bakanlığı bunu zorunlu kılmıştır. Araştırmanın bulguları da katılımcıların büyük çoğunluğunun bu sürece hazır olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların hepsinin basit düzeyde sunum hazırlayabildikleri, yarısının çekici sunumlar hazırlayabildikleri, bazılarının sunumların öğretim yönünden faydalı olduğunu ve bazılarının da çekici sunumlar hazırlamakta zorlandıkları görülmüştür. Öğretmenler FATİH projesi vasıtasıyla sunumlar paylaşarak derslerini zenginleştirebilmektedirler. Katılımcıların öğretim materyallerinin hazırlanmasında eğitim teknolojilerinden yararlanabilecekleri anlaşılmıştır. Bu bilgiden hareketle FATİH projesi sayesinde sunumlar paylaşarak derslerini zenginleştirebilecekleri söylenebilir.

Katılımcıların sosyal paylaşım hesabı kullananlarının neredeyse hepsinin birden fazla sosyal paylaşım ortamını aynı anda aktif olarak kullandığı görülmüştür. Sosyal medya ortamlarının gazete okuma, haberleşme ve iletişim kurmanın dışında da kullanımının faydalı olabileceğini belirtmişlerdir. Akademik çalışmalarda bu bilgi ile örtüşmektedir. Sosyal medya grupları çevrimiçi veya yüz yüze dersleri desteklemek için kullanılmış ve başarılı sonuçlar elde edilmiştir. (İzmirli, 2017). Bu bağlamda gelecekte eğitim süreçlerinde sosyal medya ortamlarının kullanılabilirliği ve öğretim programlarında yer alacağı gibi gelişmeler söz konusu olacağı söylenebilir.

Ayrıca katılımcıların tamamının metin veya görsel içerikli öğelerini bilgisayar veya mobil cihazları ile paylaşabilmeyi önemli bir gereklilik olarak görmektedir. Bunu toplum tarafından sosyal medyanın çok yaygın kullanımına bağladıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından paylaşım yapma işlemlerinde internet uygulamalarında zorlanılmadığı ifade edilmiştir.

Katılımcıların hepsi görüntülü iletişim kurmaya olumlu duygular beslediklerini belirtmiştir. Farklı internet tabanlı uygulamalarla bu işlemlerin yapılabileceği belirtilmiştir. Görüntülü toplantılara hiç katılmayan katılımcıların var olduğu ve büyük çoğunluğunun hiç görüntülü toplantı yapmadığı belirtilmiştir. Bazı katılımcılar bu görüntülü toplantılara katılmak konusunda tedirgin olduklarını söylemişlerdir. Ancak katılımcıların büyük çoğunluğu iletişimde bu gibi teknolojik kolaylıkların sağlanmasını olumlu yorumlamışlardır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme öğretme sürecine entegrasyonunda altyapı gereksinimleri ve öğretim programlarının yanı sıra öğretmenler, öğretmen adayları, öğretim elemanları ve kurum yöneticileri gibi paydaşların etkileşimli bir paylaşım içerisinde olduğu söylenebilir (Şahin İzmirli ve Kabakçı Yurdakul 2014). Milli Eğitim Bakanlığı ve organları, iletişimlerini elektronik posta yolu ile yaparken öğretmenlerin kendilerini geliştirmemeleri mümkün görünmemektedir. Öğretmen adaylarının kendilerini bu ortama hazırlamaları gerekmektedir. Bu konuda üniversitelerin de öğretmenlerin teknolojik araçları kullanmak ile ilgili bilgi ve tutum ihtiyaçlarını karşılamak için sorumluluk almaları gerekebilir.

Öğrenme öğretme süreçlerine teknoloji entegrasyonuna ilişkin gerek tanım, gerek göstergeler gerekse modellere bakıldığında entegrasyonun genel olarak öğrenci, öğretici, kurum, teknoloji, alt yapı, destek sistemler, sürdürülebilirlik gibi farklı açılardan biri ya da bir kaçı temel alınarak yapılandırıldığı görülmektedir. (Mazman ve Koçak Usluel, 2011) Yetişen bireylerin yeni teknolojileri kendi kendilerine öğrenebilme ve yeni medya ortamlarına bütünleşme becerilerini geliştirmeleri çok daha büyük önem taşımaktadır (Akpınar ve Altun, 2014).

Bireysel bir sorumluluk ve görev olarak görülen kişisel gelişim ile ilgili bireyler kendilerine en gerekli olanlardan başlamak üzere yeni bilgileri edinme ihtiyacı içindedirler. Üniversite yaşamı ise bu sorumluluğun üstlenilmesinde en önemli evreyi oluşturmaktadır. Çünkü bireyler genellikle üniversite

yaşamından sonra hayata atılmakta ve burada edindiği birtakım alışkanlıkları ve yaşam şeklini mesleğinde de sürdürmektedir (Çoruk, 2012). Araştırma bulgularına göre katılımcıların da ihtiyaç duyduklarında yeniliklere uyum sağladıkları ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayabildikleri anlaşılmaktadır.

Bilgi toplumunun itici gücünün "bilgi" olduğu; nitelikli insanın bilginin üretilmesinde, kullanılmasında aktif olacağı, nitelikli insanın nitelikli bir eğitim ile gerçekleştirilebileceği ve nitelikli eğitimin de nitelikli öğretmen gerektirdiği bugün hemen herkes tarafından kabul edilmektedir. (Genç, 2000) Bu bağlamda Türkçe öğretmenliği bölümlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitiminin süresi ve kapsamı birbirine sarmal olarak arttırılarak zorunlu hale getirilmesi söz konusu olabilir. (Akpınar ve Altun, 2014)

Kaynakça

- Akpınar, Y., & Altun, A. (2014). Bilgi toplumu okullarında programlama eğitimi gereksinimi. *İlköğretim Online*, 13(1).
- Avcı, Y., & Küçük, S. (2017). Türk Dili öğretimi sorunları. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3).
- Çoruk, A. (2012). Öğretmen Adaylarının Kişisel Gelişime Yönelik Alguları ve Kişisel Gelişim Çabaları. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 233-246.
- Hacıömeroğlu, G., Şahin, Ç., & Arcagök, S. (2014). Turkish Adaptation of Preservice Teachers' Technological Pedagogical Content Knowledge Assessment Instrument/Öğretmen Adaylarının Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisini Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 297-315.
- Izmirli, S. (2017). Can we use Facebook groups to establish social presence in online courses? *World Journal On Educational Technology: Current Issues*, 9(4), 173-182.
- Kana, F. (2015). Investigation of Pre-Service Teachers' Communication Skills. *Online Submission*, 6(3), 34-42.
- Kana, F. ve Yaşar, E. (2017). Aday Öğretmenlerin Aday Öğretmenlik Sürecine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bir Durum Çalışması. *Türk-İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(13), 164-176.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mazman, S. G., & Usluel, Y. K. (2011). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme-öğretme süreçlerine entegrasyonu: Modeller ve göstergeler. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 1(1), 62-79.
- MEB (2016). *Fatih Projesi- Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü* <http://fatihprojesi.meb.gov.tr> adresinden 17.06.2016 tarihinde ulaşılmıştır.
- Odabaşı, H. F., ve Kabakçı, I. (2007). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde bilgi ve iletişim teknolojileri. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu*, Bakü, Azerbaycan, 12-14.
- Özdemir, M., & Yıldız, R. (2016). Farklı Öğrenme Stillerine Sahip Öğrencilerin Çevrimiçi Öğrenme Nesnelere Yönelik Tercihleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 6(2).
- Özden, M. (2009). *Kaynak Türkçe Metinler*. İstanbul: Ürün Yayınları.

- Türnüklü, A. (2000). Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, sayı:24, Ankara, Pegam A Yayıncılık.
- Şahin İzmirli, Ö. ve Kabakçı Yurdakul, I. (2014). Öğretmen Adaylarının Bilgi ve İletişim Teknolojileri Entegrasyonu Uygulamalarının Dönüştürücü Öğrenme Kuramı Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14 (6)
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık Sanayi ve Tic. A.Ş.